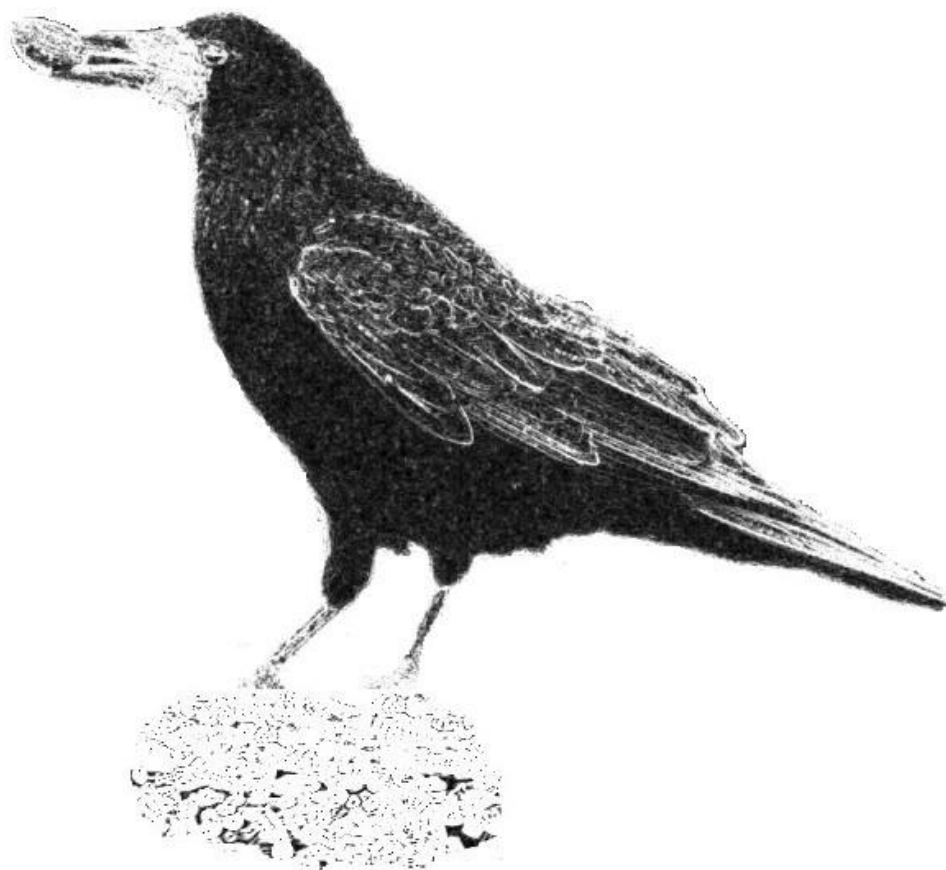

Zpravodaj

**Východočeské pobočky
České společnosti ornitologické
při Východočeském muzeu v Pardubicích**

- Pozvánka na členskou schůzi VČP ČSO dne 4. 11. 2017
- Zpráva z pokladny
- Nové ornitologické knihy členů pobočky
- Výzva k zimnímu sčítání kání
- Podzimní ornitologické akce

**70
2017**

ÚVODEM

Melancholický podzim převzal zase po roce vládu nad krajinou a naše vycházky za ptactvem jsou mnohdy spojeny s romantickým pohledem na zlátnoucí listoví. Pravda, mnoho z nás muselo klid a kouzlo venkovní přírody vyměnit za spěch a ztracené nervy při odesílání posledních dat pro hnízdní atlas. Tím se dostáváme k základnímu bodu pomalu končícího roku – celostátnímu mapování hnízdního rozšíření ptáků. Vzpomínky na návštěvy jinak opomíjených lokalit a setkání s často přehlíženými druhy nám zůstanou a v dohledné době je určitě doplní i nová publikace. Co ale s volným časem?

Vždycky platilo a platit bude, že každé pozorování se hodí a nikdy nevíte, k čemu bude jednou dobré. Proto je třeba pokračovat v zadávání do AVIFu. Proč bychom se ale nezapojili do nějakého dalšího běžícího projektu? Stále zajímavější poznatky přináší Jednotný program sčítání ptáků (JPSP) a sledování čápů či čejek už patří také mezi zavedené aktivity. Kroužkovatelům pak není asi třeba blíže představovat CES a RAS. Na co bychom se však měli zaměřit přímo ve východních Čechách?

Výzvy k mapování kání si už asi všimla většina z nás. Je přitom pravdou, že právě naše kraje patří v tomto ohledu k nejméně zapojeným. Nenastal čas to změnit? Nezmínil jsem zatím stále ani Mezinárodní sčítání vodních ptáků. V nejbližší době by se také v našem regionu měl původní zimní termín rozšířit o bratříčky z období hnízdění a migrace. Navíc bychom se měli více zaměřit na volavku s kormoránem, o nichž pro různé tlaky potřebujeme vědět stále víc a víc. V rámci pobočky se chystá též ochránářský projekt na krkonošské tetřívky. Ne všeho se samozřejmě dočkáme hned. Příprava potřebuje čas a řada z nás si na členství ve výboru teprve postupně zvyká. Nezapomínejme ale na již dlouho běžící akce v Orlickém Záhoří a mapování ptáků na krmítkách. Kdo má chuť a čas může přiložit ruku k dílu při rozvoji Josefovských luk. Právě o nich bude blížící se členská schůze. S mnohými se jistě uvidíme právě zde, s dalšími pak snad venku v terénu, doprovázeni posledními záblesky podzimu, či prvními mrazíky nadcházející zimy.

Jakub Vrána

POZVÁNKA NA ČLENSKOU SCHŮZI

Srdečně zveme na podzimní členskou schůzi VČP ČSO, která se bude konat v sobotu **4. listopadu 2017** v přednáškovém sále Východočeského muzea na hlavním (velkém) zámeckém nádvoří v přízemí budovy čp. 2.

PROGRAM SCHŮZE:

Zahájení – 9:00

Informace výboru pobočky a informace výboru a kanceláře ČSO

Jaký byl VVT 2017 – J. Mach

Novinky z Orlického Záhoří – L. Petrilák

**Josefovské louky a fenomén nestátní územní ochrany
(perspektiva nestátních ptačích rezervací):**

Ptačí park - úskalí a úspěchy – B. Michálek

Co létá v ptačím parku – K. Čihák

Přestávka

**Kozmické ptačí louky – (ochranářský) triumf kosmických rozměrů –
A. Czernik**

Ještě víc Míst pro přírodu – D. Číp

Předpokládané zakončení schůze do 13:00

Všechny přednášející prosíme, aby své počítačové prezentace ukládali v „bezproblémových“ starších formátech MS Office: **dokument word 97-2003 (koncovka .doc), prezentace powerpoint 97-2003 (koncovka .ppt), sešit aplikace excel 97-2003 (koncovka .xls)** a nebo ve formátu **pdf** (Acrobat). Vyvarujte se nových verzí MS Office (koncovky souborů .docx, .pptx, .xlsx) i souborů uložených ve formátu Open Office (koncovky .odt, .odf, .ods). Děkujeme za pochopení.

ZPRÁVY Z VÝBORU

Zprávy od pokladny

Na bankovním účtu pobočky byla ke dni 10. 10. 2017 částka 193.420,- Kč a v pokladně 9.448,- Kč. Celková hotovost tedy k 10. 10. 2017 činila 202.868,- Kč.

Podrobná zpráva o hospodaření pobočky s uvedením všech konkrétních výdajů a příjmů bude zpracována po skončení hospodářského roku a bude zveřejněna v jarním vydání Zpravodaje a prezentována na jarní členské schůzi v roce 2018.

Na následující členské schůzi dne 4. 11. 2017 budou vybírány členské příspěvky. Členy, kteří nemají dosud uhrazený příspěvek za tento rok, vyzývám k jeho uhrazení. V případě jeho neuhrazení nejpozději do konce roku, bychom byli nuceni takového člena z našich

řad vyškrtnout, což činíme velice neradi. Na schůzi bude možno uhradit členský příspěvek již i na rok 2018. V této souvislosti připomínám, že členský příspěvek činí 50,-Kč/rok a nevztahuje se na členy ČSO a na členy, kteří v tomto roce dovršili věk 70 let. Pokud si někdo není jistý, zda členský příspěvek uhradil, může zaslat dotaz na e-mail pobočky (vcpcso@centrum.cz) a o stavu bude informován.

Na schůzi budou v prodeji i zajímavé tiskoviny – zejména nová kniha od Tomáše Diviše Ptáci Náchodska – dravci (prodejní cena 220,- Kč). Upoutávku na tuto knihu najdete na webových stránkách pobočky (www.vcpcso.cz). Dále bude možné zakoupit i starší čísla sborníku Panurus a některá čísla sborníků ostatních poboček.

Nejen placením příspěvků a finančními dary, ale i koupí tiskovin můžete přispět k dobré finanční kondici naší pobočky!

Jaroslav Vaněk

NOVÉ KNIHY ČLENŮ POBOČKY

Pobočkoví členové jsou literárně činní – nenechte si ujít nové publikace o ptáčích!

V průběhu letošního roku spatřily světlo světa dvě nové knihy z pera členů VČPČSO. Rádi bychom vás na ně upozornili a věříme, že se stanou nejen přírůstkou ve vašich knihovnách, ale hlavně vám přinesou zábavu i poučení.

První z nich je kniha Vladimíra Šoltysy „**Tajemství kouzelného pírka**“. Ve své druhé knize autor přináší další ptačí dobrodružství zejména pro děti.

„*První knížka 'Proč má kos žlutý nos' byla napsána po moji tehdy devítiletou dceru. Vytiskl jsem ji v práci na laserové tiskárně, přidal několik vlastních perokreseb a dal jí jednoduše svázanou pod stromeček. Takto se text dostal až k redakci Albatrosu, která v té době zrovna v nové edici Edika popularizovala vybrané vědní obory pro malé čtenáře a ornitologie byla jedním z nich. K mému překvapení se text zalíbil a knížka vyšla. Další volné pokračování bylo asi jen logickým pokračováním. A kdo ví, možná vyjde ještě jedna*“, řekl o své nové knize Vladimír Šoltys.

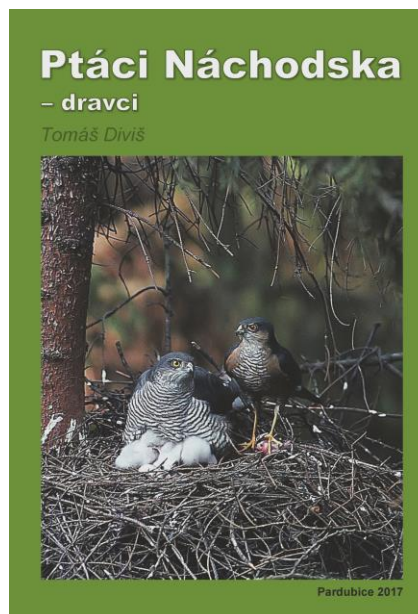
Co se stane, když Vladka jednoho dne objeví kouzelné pírkó? Co všechno dokáže jedno takové pírkó „napáchat“? A co se asi přihodí v muzeu, kde na svou proměnu čekají ptačí cestovatelé z celého světa? Není totiž muzeum jako muzeum. A v tom Vladčíně se dějí opravdu prapodivné věci! Kniha přístupnou formou seznamuje děti s tím, k čemu je vlastně takové muzeum dobré. Že zdánlivě neživé exponáty v muzeu, zapadané prachem, nás často i bez kouzelného pírkó mohou zaskočit příběhem, který se za nimi ukrývá. Přestávají tak být pouhými anonymními předměty s inventárními čísly a stávají se z nich bytostí se jménem, povahou a zároveň i v jistém smyslu někým, koho můžeme mít rádi.

„Myslím, že za každým muzejním exponátem je více či méně zajímavý příběh. Sám jsem se o tom přesvědčil. Několikrát jsem našel z různého důvodu uhynulého ptáčka a stal jsem se tak (smutným) dárcem do jičínského muzea. Snažil jsem se, když už jsem nemohl jinak pomoci, aby to nebyl úplně zmařený ptačí život. A u každého takového případu byl v pozadí nějaký, byť i banální příběh“, poodhaluje autor své vnitřní inspirace. Nahrávka ve formátu MP3 je zdarma ke stažení na www.albatrosmedia.cz. Kniha je k dostání u všech dobrých knihkupců nebo ji lze objednat online na www.kosmas.cz.

Druhou publikací je kniha předního českého odborníka na dravce Tomáše Diviše **„Ptáci Náchodska – dravci“**. Autorův zájem o dravce se prohluboval již od poloviny 60. let minulého století. Od roku 1975 aktivně pracoval ve Skupině pro výzkum a ochranu dravců a sov, přičemž do roku 1993 jako východočeský koordinátor. Tomáš Diviš sledoval dravce v regionu Náchodska intenzivně do poloviny 90. let a vybrané druhy i později až do současnosti. Autor je znám také mimo své ornitologické aktivity zaměřené na dravce jako lokální patriot, který již své bohaté zkušenosti a znalosti místních ornitologických poměrů úspěšně využil v knize *„Čáp bílý v Dolním Pometují“*, která vyšla v roce 2011. Jeho jméno je také těsně spjato s Východočeskou pobočkou ČSO, v níž působil dlouhá léta jako člen výboru, jednatel, místopředseda a předseda. V knize autor zpracoval výsledky svého celoživotního výzkumu dravců a přináší na 108 stranách zvětšeného formátu B5 informace o hnízdním prostředí, umístění hnízd, potravě mláďat i dospělých, kroužkování, etologii, hnízdní biologii a samozřejmě také o rozšíření a početnosti celkem 22 druhů dravých ptáků zjištěných v oblasti severovýchodních Čech.

Dlouhodobě sbíraná data poskytují výsledky, odhalující změny v početnosti i distribuci dravců v regionálním měřítku. K mírnému poklesu denzity došlo v posledních letech u druhů s výraznou potravní závislostí na hraboši polním (káně, poštolka) v důsledku změn ve spektru pěstovaných plodin (nárůst podílu řepky a kukuřice, pokles

podílu víceletých pícnin a jiný rytmus hospodaření na loukách). Mimo jiné díky reintrodukčním programům byly obnoveny populace sokola a orla mořského. Snížil se odstřel dravců jako metoda ochrany drobné lovné zvěře, která z intenzivní zemědělské krajiny téměř vymizela, zvýšilo se však ohrožení predací (prase divoké, zavlečené šelmy) u druhů hnízdících na zemi (motáci) a značný problém představuje trávení, místně i vybírání hnízd. Vše je v knize doplněno velkým množstvím autorových barevných fotografií, grafů a diagramů i přehledných tabulek. Přestože kniha obsahuje informace shromážděné především z regionálního výzkumu, má díky velkému množství dat o jednotlivých druzích dravců minimálně celorepublikový význam. Dravci jsou pro řadu milovníků přírody a ptáků často zvlášť atraktivní skupinou ptáků. Knihu však využijí jistě nejen milovníci této ptačí skupiny.

VČPČSO je vydavatelem knihy. Knihu nabízíme za 220,- Kč a bude jistě k dostání na podzimní pobočkové schůzi, popřípadě ji lze objednat. Máte-li zájem o knihu, částku uhradte na náš účet Fio Banka 2501022899/2010 a na e-mail vcpcso@centrum.cz nám sdělte, co jste si objednali a počet kusů, celkovou cenu objednávky a datum provedení platby. K ceně je třeba připočítat 30,- poštovné. Při odesílání platby uveďte ve zprávě příjemci své jméno, ať může být Vaše platba snadno identifikovatelná. Obratem Vám knihu zašleme.

Lukáš Kadava

ZAPOJTE SE

Zimní sčítání kání

Zapojte se do jedné z monitorovacích ornitologických akcí, které v naší republice probíhají. Zimní sčítání kání bylo zahájeno již v roce 1984 a hlavním cílem bylo zjistit skutečnou početnost u nás zimujících kání lesních a snížit tak tehdejší tlaky na její regulaci. Každoročně dobrovolní sčítatelé třikrát za zimu sčítají všechna káně na 5 km dlouhém transektu vedeném pokud možno přímočaře otevřenou krajinou.

Konkrétní volba trasy je na sčítateli a rozložení tras po celém území republiky je dáno tím, kde se najde ochotný spolupracovník. Sčítání se provádí ve třech termínech, které jsou o víkendu nejbližším 15. listopadu,

15. lednu a 15. březnu (přesné termíny jsou určeny koordinátorem). Sčítání tedy zachycuje nejen zimní stavy, ale také stavy v pozdním podzimu a na jaře před začátkem hnízdění.

Aktuální ochranářský význam sčítání snad již pominul a snahy o legalizaci odstřelu kání aspoň v zimním období již snad patří minulosti. Díky

činnosti řady dobrovolných nadšenců byl však získán velmi zajímavý materiál o změnách početnosti našeho nejběžnějšího dravce.

Při takto dlouhodobé akci je však bohužel problém udržet dostatečný aktiv spolupracovníků. Proto uvítáme další zájemce o zapojení se do tohoto programu. Tím spíše, že konkrétně v regionu východních Čech je pokrytí velmi nedostatečné. Sčítatel nemusí mít hlubší ornitologické znalosti, určování kání v terénu je snadné a přesné rozlišení káně rousné a lesní není pro účast v akci povinné. Spíše je důležité, aby spolupracovník byl ochoten zajišťovat sčítání po více let za sebou.

Kontakty na koordinátora: pavel.repa@tachov.cz, tel. 347 722 171 nebo 604 194 010.

Pavel Řepa

POZVÁNKY NA PODZIMNÍ ORNITOLOGICKÉ AKCE

28. 10. 2017, 9.00–12.00, Bohdanečský rybník, Loučení s ptáky

V sobotu 28. 10. 2017 dopoledne proběhne na Polákově poloostrově v NPR Bohdanečský rybník tradiční loučení s ptáky. Na místě bude instalována malá výstava fotografií, uvidíte ukázkou odchyty ptáků do nárazových sítí, u pozorovatelných budou k dispozici stativové dalekohledy k pozorování. Ve spolupráci s Lesy ČR je připraven pestrý program pro děti. Pořádá Agentura ochrany přírody a krajiny ČR – regionální pracoviště Východní Čechy a VČP ČSO. Podrobnější informace naleznete na stránce www.nature.cz.

11. – 12. 11. 2017, zámek v Kostelci nad Černými lesy,

36. Aktiv spolupracovníků Kroužkovací stanice Národního muzea

Aktiv kroužkovatelů bude zahájen v sobotu 11. listopadu v 9.30 hod. Na pořadu budou aktuální otázky v kroužkovací činnosti, zprávy o výsledcích kroužkovacích akcí, o činnosti specializovaných skupin

i výsledcích práce jednotlivých kroužkovatelů v roce 2017. Na programu bude valná hromada SSKSNM, jejíž součástí budou volby výboru. Aktiv je určen pouze pro kroužkovatele (spolupracovníky Kroužkovací stanice Národního muzea), kteří již obdrželi přihlášku e-mailem. Vyplněnou přihlášku je třeba zaslat nejpozději do 20. 10. 2017 na adresu zdenka_zakova@nm.cz.

**22. 11. 2017, 18.00, Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně,
Křest pohádkových knih MVDr. Vladimíra Šoltyse**

Křest dětských knížek „Proč má kos žlutý nos“ a „Tajemství kouzelného pířka“ se uskuteční za účasti autora a ilustrátorek Petity Kůsově a Barbory Kyškové 22. 11. 2017 v 18 hod. v knihovně Václava Čtvrťka v Jičíně. Součástí doprovodného programu bude vernisáž fotografií MVDr. Vladimíra Šoltyse a dražba výtvarných ptačích artefaktů z dílny dětí K-klubu v Jičíně. O hudební doprovod se postará Základní umělecká škola Jičín.

25. – 26. 11. 2017, Písek, Podzimní výjezdní členská schůze ČSO

Rozšířená podzimní členská schůze ČSO konferenčního typu proběhne v prostorách galerie Sladovna v jihočeském Písku. Začátek schůze je plánován na sobotu v 10:00. Členy ČSO čeká den plný zajímavých přednášek o činnosti ČSO a o aktuálních ornitologických tématech. Součástí bude i večerní posezení v hospůdce a nedělní exkurze na rybník Řežabinec, kde proběhne ukázka práce psodkyně ČSO a praktická ukázka nové metodiky liniového sčítání ptáků (LSD). Bližší informace na stránce <http://www.cso.cz/index.php?ID=3136>.

ZPRAVODAJ – interní periodikum *Východočeské pobočky České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu v Pardubicích* (kontakt: Zámek č. 2, 530 02 Pardubice, internet: www.vcpcso.cz, e-mail: vcpcso@centrum.cz, účet: Fio banka, č. ú. 2501022899/2010). Redaktor: Libor Praus, ilustrace: havran polní (*Corvus frugilegus*) © Libor Praus; sýkořice vousatá *Panurus biarmicus* © Jana Kuřová. Příspěvky zasílejte na adresu redaktora: Tř. E. Beneše 1534, 500 12 Hradec Králové, nebo na e-mail: libor.praus@gmail.com.

